

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUČNIKOVA ULICA 5. — TELEFON: 21-22, 21-23, 21-24, 21-25 in 21-26. — Izhaja vsak dan opoldne. Mesečna naročnina 6.— L. Za izposojnino 10 L.

ISKLJUČNO PRAVILNOSTI in opombe in Kraljevine Italije in izposojnina 10 L.
UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO

CONCERNIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana di
estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO.

Uničevalne borbe se nadaljujejo na vsej vzhodni fronti

Položaj se v zadnjih urah ni bistveno spremenil — Uničevanje obkoljenih sovjetskih armad hitro napreduje — Borba za Petrograd je še bolj srdita

Vzhodna fronta, 24. sept. s. Posebni dopisnik agencije Stefani poroča:

Na vzhodni fronti se položaj v zadnjih urah ni bistveno spremenil. Se ostajajo posebni razlogi za rezerviranost, zaradi katerih ni dopuščeno objaviti podrobnosti o razvoju položaja na skrajnem desnem križu nemških postojank z navedbo krajev, ki so jih dosegle nemške sile, in smeri gibanja številnih kolon. V odseku dolnjega Dnepra, kjer je neka nemška divizija z drzno akcijo prekorčila reko pri Berislavu, je bil ustvarjen strateški položaj, ki utegne biti važen za nadaljnji razvoj operacij.

Vzhodno od Kijeva in južno od Poltave, kjer se ostanki obkoljenih sovjetskih sil še vedno skušajo izmotali, Nemci znatno napredujejo, vendar ni mogoče povedati nič natančnejšega. Lahko se samo sklepa, da je bitka za Dnepr zaključena in da dneperska fronta ne obstoja več. V nekaterih odsekih zasledujejo nemške čete sovražnika, ki kaže zaradi neprestanih in silnih akcij nemških sil že znake zmernosti in utrujenosti. To zasledovanje ni samo sebi namen. Nemške sile so sovražniku za petami in razbijajo ter uničujejo manjše odpora, da bi dosegle nove položaje v najkrajšem času in da bi preprečile sovražniku uničevanje cest, mostov, železniških prog ter industrijskih ter drugih naprav.

Dočim je južna fronta še gibljiva, je položaj v odseku med Smolensk in Ladoškim jezerom nespremenjen. V tem izredno važnem odseku je nemško letalstvo zelo aktivno. Nemške letalske sile napadajo sovražnikovo zaledje in mu uničujejo oskrbovališča, zbirališča in topovske postojanke.

Borba za Petrograd je še bolj srdita. Akcija topništva se kaže v vsej svoji moči v slehernem odseku, kjer potem delujejo v globino nemške napadalne čete. Letalske skupine zapovrstjo bombardiranje razne objekte z bombami največjega in velikega kalibra ter uničujejo sovražnikovo obrambo in skoraj povsod postavljene ovire. Izredno hudo je uničevanje v območju pristanišč.

Pri Odesi je bilo ojačeno delovanje nemškega in rumunskega letalstva nad raznimi objekti obleganega mesta. Računa se, da je bilo v zadnjih dneh izvedenih nič manj kot 25 bombardiranj podnevi in ponoči. Mesto je popolnoma zapuščeno. Človeška in živalska trupla puščajo ure in ure na cestah in trgih ter pod ruševinami. Življenjski pogoji prebivalstva so vedno bolj nevarni. Nemško letalstvo je ojačilo napade na sovražno trgovsko brodogradnjo, ki skuša doseči pristanišče v Odesi, da bi izkrcala žive in vojni material za obleganje. Porušeno je pristanišče v Odesi, ki so ga la. Pomohi in pristaniške naprave ter skladišča in rumunska letala močno napadajo, da so samo še ruševine.

Neprestano bombardiranje Petrograda

Berlin, 24. sept. s. Po polarnih obvestilih je nemško letalstvo nadaljevalo z močnimi napadi v področju Petrograda. Letalstvo je posebno podpiralo operacije kopne vojske. Z napadi v zaporednih valovih so bili uspešno bombardirani položaji

topništva in sovražne pehote. Nemška letalstva so napadala tudi v nizkem poletu številna zbirališča čet in trenjske kolone, katere so razpršila. Več cest je bilo z nemškimi bombami razrušenih. Oskrbovalna skladišča in drugi važni objekti Petrograda so bili ponovno zadeti z bombami.

Odbiti protinapadi na južnem odseku

Berlin, 24. sept. s. Nemške čete so izvedle znamenite borbe v južnem odseku vzhodne fronte dne 22. septembra. Na več točkah so boljševiki skušali s silnimi protinapadi in ob pomoči tankov zavrniti nemško prodiranje. Protinapadi so se pa končali z najtežjimi porazi za Sovjete. V teku teh akcij so Nemci ujeli še 2000 sovjetskih vojakov in 3000 sovjetskih topov.

Nemško vojno poročilo

Število ujetnikov naraslo na 380.000 — Petdeset sovjetskih divizij uničenih — Velik vojni plen — Obšutne izgube sovjetske mornarice

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 23. sept. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje vojno poročilo:

Ko se poskusi sovražnih sil, da bi prodrele obroč, niso posrečile, je opaziti, kakor je bilo objavljeno v posebnem poročilu. Kako razsulo sovražnika čim dalje bolj narasla. Na mnogih krajih so sovjetski častniki in kemisarji strahopetno zbežali in zapustili čete, da bi se vsak zase rešil na varno. Kljub temu niso mogli utiti svoji usodi.

Število v tej bitki ujetih se je medtem povzpelo približno na 380.000. Nad 570 oklopnih bojnih vozov in 2100 topov je bilo doslej zaplenjenih ali uničenih. Te številke se stalno narasčajo. 50 sovjetskih divizij se lahko smatra za popolnoma uničenih. Med ujetniki je tudi vrhovni poveljnik 5. ruske armije.

Razen že omenjenih armij sta si za srečni potek bitke pridobila posebne zasluge tudi armiji generala vitezja v. Weichsa in pehotnega generala Stülpnagla.

V borbi proti sovjetskim pomorskim voj-

nim silam in transportnim ladjam so dosegle letalske sile tudi večerj velike uspehe. Strmoglavna bojna letala so južno od Odesa z bombami povzročila požar na neki križarki, hudo so zadela neko torpedovko in en stražni čoln ter uničila 9 tovornih ladij s skupno 15.000 br. reg. tonami. Na vodah okrog Kronshtata so letalske sile potopile eno križarko in en rušilec. Neka druga križarka in 2 rušilca so bili zadeti. Ena petrolejska ladja se je vnela.

Nadalje so bile učinkovito napadane vojaške naprave v Petrogradu, nadalje sovržne železniške zveze okrog Brjanska in Harkova, kakor tudi na Krimu.

V borbi proti britanski oskrbi po morju so letalske sile v zadnji noči vzhodno od izliva Humberja potopile trgovsko ladjo z 8.000 br. reg. tonami ter bombardirale luko Great Yarmouth.

V borbi proti sovražnemu letalskemu napadu na neki konvoj so minolovci sestrelili 4 angleška letala.

Sovražna letala se nad državnim ozemljem niso pojavila ne podnevi ne ponoči.

uničevanje sovražnih sil, ki se čedalje bolj zojujejo. Sovražne čete opravljajo naloge, ki jim je bila poverjena. Delavnost sovjetskih čet, ki so pred madžarskimi, je čedalje bolj slabotna.

Angleški tanki za Rusijo

New York, 24. sept. s. Listi poročajo iz Londona podrobnosti o anglo-sovjetski ceremoniji ob priliki izročanja prvih tankov iz neke angleške tovarne sovjetskemu poslanstvu v Londonu. Vesti iz Londona pravijo, da so bili tanki razkošno izpostavljeni radovednosti obiskovalcev ter pogrtni z rdečo zastavo in nosijo ime nekaterih oseb, ki so dosledaj pri boljševiki še dobro zapisane. Gre za tanke velike tone, ki so posvečeni Karlu Marxu, Leninu, Timošenkiju in Churchillju. Svečanosti ob spremembi godbe, ki je igrala internacionalno in angleško himno, je prisostvoval tudi sovjetski poslanik Majki.

Obnova verskega življenja

Berlin, 24. sept. s. DNB poroča, da se obnavlja versko življenje v p edeljih, ki so bili osvobojeni izpod boljševikov. Kakor se je zgodilo že v Smolensku in v drugih krajih, ki so jih Nemci zasedli, tako je bila na novo blagoslovljena tudi katedrala v Barisovu.

Položaj sovjetske mornarice na Baltiku

Stockholm, 23. sept. s. Dopisnik lista »Social-Demokraten« iz Helsinkov poroča o kritičnem položaju sovjetske mornarice v Baltiku, kateri je nemško-finska akcija proti Petrogradu in Kronshtatu zadala znatne izgube. Zaradi nevarnosti, v kateri sta te dve sovjetski trdnjavi, naj bi se ruska mornarica v zadnjih 24 urah premaknila proti zapadu.

Nemška strategija v Ukrajini

Berlin, 24. sept. s. Izredni komentarjev k izrednemu poročilu Hitlerjevega glavnega stana glede poraza boljševiške armade v Ukrajini, je posebno zanimiv komentar generala Liedmanna v »Börsenzeitung«. Visoki nemški oficir je podal sliko operacij v sovznem in omejenem odseku ruske vojske z najpomembnejšimi dogodki in gibanji, da

Bombardiranje letalskih oporišč v Mikabi in Hal Faru na Malti

Letalski napadi na sovražne ladje — Dve manjši ladji hudo poškodovani — Eno sovražno letalo sestreljeno

Glavni stan Oboroženih Sil je objavil 23. septembra naslednje 477. vojno poročilo:

V pretekli noči so naša letala znova uspešno bombardirala letalski oporišči v Mikabi in Hal Faru na Malti.

Angleška letala so se pojavila nad mestom Bengazijem in otokom Lerosom na Egejskem morju ter so nanju odvrkla brez pravega reda nekaj bomb. Protiletalsko topništvo na Lerosu je sestrelilo eno sovražno dvomotorno letalo.

Na vzhodnem Sredozemskem morju so naša letala ponovno napadla tovarne ladje. Dve ladiji manjše tonaže sta bili hudo poškodovani in ju je smatrali za izgubljeni.

Operacijsko področje, 24. sept. s. (Od posebnega dopisnika agencije Stefani). Kakor je poročalo poročilo generalnega štaba, so naša letala tudi večerj ponoči napadla letališče na otoku Malti. Znova sta bili zadeti z bombami majhnega in srednjega kalibra letališči Mikabi in Hal Far. Sovražnik ni reagiral. Vsa naša letala so se redno vrnila na oporišča.

melu si je desno krilo vojske v. Gotcha pridobilo široko gibalno svobodo ter ustvarilo tako pogoje za močno uporabo mostova proti sovražnemu boku sovražnika na Dnepru in proti obema stranema Kijeva. Vojska poveljnika v. Rundstedta je prikorakala z juga in uničila mostiče pri Cerkasiju in Dnjepropetrovsku ter naredila klin ob straneh sovražnika, katerega konica je bil Kijev. Sovjetsko poveljstvo je storilo vse, kar je bilo mogoče, da bi zadržalo nemško napredovanje na obeh krikih in se ognilo na ta način obkolitvi. Toda vsi sovražnikovi naporu so se izjalovili

in katastrofe ni bilo mogoče več odvrniti. Operacije od srede avgusta predstavljajo bilanco uničevalne bitke velikega sloga. Kljub razsežni fronti so te operacije v tesni medsebojni zvezi in z njimi se ustvarjajo pogoji za nove bitke. Simptomatično je priznanje moskovskih vojaških krogov, da je ta vojna dobila značaj obupne vojne. »Börsenzeitung« obravnava v dopisu iz Stockholma vprašanje angleško-ameriških dobav Rusiji ter poudarja, da bo anglosaske dobave boljševiškemu zavezniku požrl prepad, ki je pogoltnil že množine sovjetskega materiala.

Zadrega Amerike vedno večja

Roosevelt ne more izpolniti svojih obljub Londonu in Moskvi — Nove milijarde za oboroževanje

New York, 24. sept. s. V komentarjih ameriških listov glede položaja na vzhodni fronti se splošno kaže zaskrbljenost za usodo vojne in za usodo same Amerike. »New York Herald Tribune« obžaluje, da je poteklo toliko časa, ne da bi Sovjetska zveza dobila iz Anglije in Amerike pomembnejšo pomoč. Washington si mora sedaj lomiti glavo, kako naj pošlje obljubljeni material Stalinu. List pravi, da so zdaj težkoče vsak dan večje. »New York Daily News« objavlja melanholične pripombe k obljubi Roosevelta, ki je Angliji obljubil, da bo uničil nacionalni socializem. List podčrtava, da bi bilo v ta namen potrebno poslati v Evropo najmanj 4 milijone ameriških vojakov, kar pa še ne bi bilo jamstvo za uspeh. Zaradi tega je bolje, da se opusti ideja o pošiljanju ekspedicijskega zbora čez ocean.

Washington, 24. sept. s. Po vesteh lista »New York Times« naj bi Rooseveltovi eksponenti kongresa na sestanku v Beli hiši pristali na odobritev dopolnilnega kredita 6 milijard, ki ga zahteva Roosevelt, nasprotujejo pa ukinitvi in morebitni spremembi nevtralnostnega zakona. Glede tega se ne skladajo s predsednikom Rooseveltom.

Prozorna politika

Berlin, 24. sept. s. V nemškem zunanjem ministrstvu so večerj izjavili, da so izjave državnega tajnika Hulla glede potrebe o spremembi nevtralnostnega zakona del politike, ki jo vodijo ameriški politični krogi in ki je Berlinu že nekaj časa znana. Ta politika se kaže v opuščanju političnega

programa Amerike pred predsedniškimi volitvami. Morda je dobil Hull od Roosevelta nalogu, da preizkusi razpoloženje ameriške javnosti in njeno reakcijo glede tega.

Rooseveltov gospodarski imperalizem

Berlin, 24. sept. s. »Börsenzeitung« objavlja članek svojega političnega sadelavca Karla Megerla, v katerem opozarja na to, kako severnoameriški imperalizem posega čedalje bolj v gospodarske osnove južnoameriških republik. Blago, ki je za latinsko Ameriko življenjske važnosti, je polvrženo dajtavm severnoameriškega zaščitnega carinskega sistema. Blago pa, ki bi ga Južna Amerika lahko z veliko koristjo izvažala v Severno Ameriko, se brez predodgovor v Washingtonu obdaruje. To je sistem Rooseveltove vlade, zaključuje Megerle, s katerim hoče Roosevelt sodelovati z latinsko Ameriko.

Pomanjkljiva oborožitev ameriške vojske

New York, 24. sept. s. Poslanec Vreeland, ki je opravil orožne vaje kot rezervni oficir, je izjavil, da je pomanjkanje opreme in orožja ameriške vojske naravnost presenetljivo, kar je nerazumljivo spričo tega, da ameriški davkoplačevalci neprestano plačujejo za vojni proračun. Poslanec obžaluje, da se večina vojne produkcije Zedinjenih držav prepušča Angliji v škodo ameriških narodnih potreb.

Duce sprejel guvernerja Dalmacije

Rim, 24. sept. s. Duce je sprejel Eksc. Bastianinija, guvernerja Dalmacije, ki mu je poročal o položaju v treh pokrajinah in v nedavno novo zasedenem pasu. Duce je dal navodila za guvernerjevo delovanje na vseh področjih s posebnim ozrom na materialne in moralne potrebe prebivalstva.

Japonci so poklonili zlat meč Duceju kot izraz svojega prepričanja in vere v končno zmago

Tokio, 24. sept. s. Znani duhovni vodja japonskih nacionalistov Minsuru Toyama je izrazil svoje velikansko navdušenje in trdno vero v zmago s poklonitvijo zlatega meča Duceju in Führerju. Duceju je bil dar izročen večerj v italijanskem poslanstvu po sinu Minsuru Toyame Hidezu Toyami. Oba meča sta bila skovana v neki znani delavnici za orožje. Duceju poklonjeni meč ima napis »Podjarmlja sovražne države«.

Finska gospodarska misija pride v Zagreb

Zagreb, 24. sept. s. V nekaj dneh bo dopela v Zagreb finska gospodarska misija s trgovskim ministrom Tannerjem na čelu.

Sneg na Hrvatskem

Zagreb, 24. sept. s. Te dni se je v južnovzhodni Hrvatski vreme naglo spremenilo zaradi pričetka jesenskega deževja. Ponekod je zapadel tudi sneg.

Obnovite naročnino!

Zapadna fronta

Berlin, 24. sept. s. Predčerašnjim so skušala angleška letala napasti naš konvoj v Rokavskem prelivu. Spremljevalne ladje in ladje konvoja so z zapornim ognjem preprečile angleškim letalom približanje. Sestreljena so bila 4 sovražna letala. Topništvo vojne mornarice je 22. t. m. sestrelilo nad Severnim morjem eno angleško letalo. V predpretekli noči je nemški bombnik vzhodno od ustja Humberja potopil sovražno tovarno ladjo s 8.000 tonami. Nekaj bombnikov je bombardiralo pristanišče Great Yarmouth.

Izgubljen bombnik

Montreal, 24. sept. s. Neki ameriški bombnik, ki je odletel z Nove zemlje s tremi oficirji angleškega letalstva in se je napotil proti Angliji, se je izgubil nad Atlantikom.

Spopadi med sovjetskimi in angleškimi vojaki v Teheranu

Sofija, 24. sept. s. Po vesteh, ki so jih dobili bolgarski listi, je prišlo v Teheranu do spopada med sovjetskimi in angleškimi oddelki. Z obeh strani so streljali, številni angleški in sovjetski vojaki so bili ranjeni. Poveljniki okupacijskih sil so se sestali v svrhu uvedbe preiskave. Zaradi tega incidenta so bila ukinjena do nadaljnjega dovoljenja angleškim vojakom za izhod. Ta mera je bila potrebna, da se prepreči ponovni incidenti.

Smrtna obsodba francoskega komunističnega voditelja

Paris, 23. sept. d. Državno sodišče je obsodilo na smrt bivšega francoskega poslanca in člana centralnega komiteja francoske komunistične stranke Jeana Catha-

Novi velesejem z velemestnim licem

Dela so započela skozi pet mesecev povprečno po 250 domačih delavcev, ki so zaslužili okoli 800.000 lir — Velika vloga velesejma za poživitev našega gospodarstva

Ljubljana, 24. septembra.

Naglo se bliža dan, ko bo slovesno odprt letošnji ljubljanski velesejem. Za ljubljanske meščane, prebivalce ljubljanske pokrajine in vse goste bo letošnji velesejemski prireditelj dogodek prvovrstnega pomena iz dveh razlogov.

V novih prostorih

Velesejem bo razmeščen v novih, po najmodernejših načelih gradnje razstavišč zgrajenih paviljonih, ki že zdaj, ko še niso dokončani, zapuščajo s svojo velemestno linijo in učinkovito prostorno razsežnostjo močnejši vtis. Mirno moremo zapisati, da bodo ljubljanci, ki so v teku let spoznali že skoraj vsak kotiček starih prostorov, presenečeni; kajti mnogokje je ne samo s paviljoni, njih zunanostjo in notranjostjo, temveč tudi s preureditvijo poti, trat in prostorov med paviljoni tako spreminjena, da skoraj ni mogoče dognati več niti sledu prejšnjega. Vse je višje svetlejšje, prostornejše in močnejše, da vzbuja občudovanje in spoštovanje.

960 razstavljalcev

Drugi razlog pomembnosti letošnje velesejske prireditve pa bo v prvotnosti in doslej rekordni udeležbi razstavljalcev, ki predstavljajo velikopotezno inštruirano, obrtno in kmetijsko delavnost italijanske in nemške države, posebej pa še skoraj celotno gospodarsko proizvodnjo sposobnost ljubljanske pokrajine. Zaključena lista razstavljalcev pove, da bo na 9200 kv. metrih novega razstavnega prostora zastopanih s svojimi izdelki skupno 960 razstavljalcev. Večina med njimi bo predstavljala industrijsko proizvodnjo (371) in kmetijsko (247). Močno bodo pa zastopane tudi ostale skupine: obrt kraljevine Italije (98), obrt ljubljanske pokrajine (50) in pa posebna skupina avtarične italijanske tekstilne industrije (194).

Te številke jasno govorijo o veliki vlogi, ki je ljubljanskemu velesejmu namenjena v novih razmerah. Ljubljana kot stična točka med Apeninskimi in Balkanskimi polotokoma ni ena stran, na drugi pa na meji dveh velikih imperijev, bodi posredovalec in oporišče za razvoj važnih gospodarskih proizvodnih in menjalnih odnosov z daljnosežnimi smotri.

Razen tega mednarodnega pomena pa bo letošnji velesejem pomemben tudi za našo novo gospodarsko usmeritev, kakor jo diktirajo razmere. Proizvajalec in potrošnik ljubljanske pokrajine se bosta mogla na velesejmu spoznati z najvažnejšo proizvodnjo zmogljivosti italijanskega gospodarskega področja, gospodarstveniki Italije in drugi gostje pa bodo v kratkem času lahko pregledali, kaj je sposobno nuditi gospodarstvo naše pokrajine.

Tako bo naš letošnji velesejem izrednega pomena za poživitev in popolno obnovo vsega našega gospodarstva.

Z našimi delavci in našimi podjetji

Gradbena in urejevalna dela, kolikor so potrebna za letošnji prireditelj, se naglo bližajo zaključku. Od maja meseca, ko je Visoki Komisar z naklonjeno uvidenostjo odobril nadaljevanje započelih del na paviljonih, ki so bili že dograjeni v surovem stanju, je bilo na velesejmu zaposlenih mesečno povprečno 250 naših delavcev za dovršitev najrazličnejših opravil. Zaposleni so bili zidarji, mizarji, krovci, pleskarji, vozniki, črkošlikarji in še cela vrsta drugih. Samo peska so morali napeljati na velesejske prostore 4000 kub. metrov. Med delavci je našlo kruha veliko število brezposelnega umskega delavstva in tistih, ki so jih razmere pahnila v nenadno bedo. Velesejska uprava je tem delavcem izplačala samo za medse okoli 800.000 lir ter na ta način uspešno sodelovala pri blažitvi socialnih težav.

Tudi v sedanji razvojni fazi priprav je zaposlenih mnogo vsakovrstnih delavcev od inteligentnih poklicov, kakor so na primer arhitekti, pa do ročnih delavcev. Vsa dela se oddajajo domačim podjetjem, ki s svojim delom dokazujejo, da so tega zaupanja vredna. Zanimiv primer naših sposobnosti je gradnja posebnega paviljona za znano podjetje Fiat iz Turina. Prvotno je bilo odločeno, da bo Fiat razstavil v velikem paviljonu z drugimi tvrdkami. Nato pa je izrazil željo, da bi dobil svoj samostojen paviljon. Za njegovo zgradnjo je postavil rok samo 21 dni, vse drugo pa prepustil v odločitev velesejski upravi. Uprava je gradbena dela oddala stavbenemu podjetju Angela Battelina, mizarstva pa mizarstvu Pavšič v Mostah. Paviljon, ki je stal 250.000 lir, je bil dovršen v 19 dneh!

Iznajdljivi organizatorji

Ogromno organizatorično delo je opravil tudi velesejski upravni aparat sam s svojim izkušenim ravnateljem dr. Dularjem na čelu. Premostiti je bilo treba veliko vsakovrstnih težav tako glede nabave potrebnega gradbenega materiala kakor tudi glede reševanja prehranbenega in stanovanjskega vprašanja za zunanje obiskovalce. Le z neumornim in iznajdljivim delom ter z učinkovito podporo najvišje oblasti je uspelo rešiti vse te težave, kolikor je pač v trenutnem položaju najbolje mogoče.

Za prehrano je preskrbljeno in tudi stanovanjsko vprašanje je rešeno za silo. Da ne bo prevelikega navala na prenočišča v Ljubljani, bo v času velesejma vozila iz Trsta do Ljubljane in nazaj poleg drugih posebnih vlakov izredna kompozicija, ki bo dnevno odhajala iz Trsta okoli 5. ure zjutraj in prihajala v Ljubljano ob 8. Zvečer se bodo mogli obiskovalci ob 20. že vračati nazaj. Za goste, ki pridejo iz oddaljenejših krajev notranjosti države, bodo prenočišča preskrbljena deloma v Trstu, deloma v Ljubljani.

V gradbena dela so bili doslej investirani 3 milijoni lir, kljub temu pa je še marsikaj časnega in se bodo dela po končanem velesejmu nadaljevala. Predvsem naj omenimo, da je provizoričen tudi vhod s Celovške ceste. Drugo leto bo na tem mestu nova večja stavba, vhod pa bo s Lattermannovega drevoreda skozi stebriščni hodnik in okroglo dvoranico, ki jo krije močna kupola. V oddaljenejši bodočnosti pa bo po časi verjetno pretesen tudi sedanji prostor in velesejem se bo moral polagoma širiti gori proti Tirolskemu hribu, kjer bo položeno dvigajoči se teren izredno ugoden za napravo teras in njih učinkovito izrabo za nove razstavne prostore.

Razstavljalci v posameznih prostorih

Na letošnji prireditvi je oddeljen desni paviljon od vhoda vzdolž Celovške ceste

razstavljalcem ljubljanske pokrajine, levi paviljon ob cesti, ki vodi mimo kopalnice Ilirije v Tivoli, pa razstavljalcem pokrajine iz notranjosti države. Srednja dva paviljona nasproti vhodu sta prepuščena: levi za razstave Ministrstev in desni za razstavo Goriške pokrajine. V paviljonu, ki stoji ob nekdanji uvozni poti s Celovške ceste, bo razstavljalo znano italijansko velepodjetje »Montecatini«. V paviljonu ob Lattermannovem drevoredu, dolgem 200 metrov, bo razstavila italijanske obrti, za paviljon Ministrstev pa ima svojo stavbo tekstilno podjetje Snia Viscosa. V bližini je novo razstavišče Fiata. V kupolski dvorani bo okusna turistična razstava.

V Lattermannovem drevoredu, kamor je sedaj že zgrajen železniški tir z odcepom pri gl. nem. vhodu v Tivoli, bodo razstavljali na prostem električni avtobusi ter najmodernejši železniški vozovi in lokomotive italijanske proizvodnje. V paviljone, kjer so se prej nekdanje vršile zabavne varietetne predstave, bo razstavila kmetijstva ljubljanske pokrajine, ob zunanji strani pa tudi razstava malih živali. Privlačnost bo nedvomno tudi razstava v nekdanji velesejski restavraciji, kjer bo poskušala italijanski vin, razstava vseh vrst italijanskega sira — pripeljali ga bodo 90 stotov — servirana pa bo tudi prava črna kava. Razstava vin s poskušnjami pa bo tudi v drugih paviljonih. Naš čvček in belokrajinec bosta na razpolago v paviljonu kmetijske razstave ljubljanske pokrajine, v goriškem paviljonu bodo okusna goriška vina, posebno razstavo in poskušnjo svojih vin pa bosta priredili italijanski zvezi pokrajinskih združenj. Razstavljena in na poskušnjo bodo seveda tudi desertna vina.

Razen opisanega bo imel letošnji velesejem še mnogo drugih privlačnosti, tako da bo nedvomno zadovoljil vsakega obiskovalca, obenem pa dosegel uspeh, ki ne more izostati.

SPORT

Lista šestorice naših najboljših lahkootletov

Ljubljana, 22. septembra.

Objavljamo listo šestorice najboljših letošnjih uspehov v moških lahkootletskih disciplinah po stanju, kakršnega je ustvarilo prvenstvo poedincev in moštev v Ljubljani. Ker je bilo na prvenstvu ocenjenih šest tekmovalcev, se nam zdi, da je evidenčna lista šestorice boljša kot ona petorice, ki je bila doslej objavljena.

Lista izgleda sedaj takole:

Tek na 100 m: 1. Lušický (Planina) 11.2, 2.-4. Račič, Polak (oba Hermes), Sušteršič (Planina) 11.4, 5. Kolenc (Hermes) 11.5. Kandidata za šesto mesto sta Ilirijan Sodnik in Planinec Bratož z 11.6. — Povprečni čas: 11.416.

Tek na 200 m: 1.—2. Polak (Hermes) in Lušický (Planina) 23.8, 3. Bratož (Planina) 24, 4. Kolenc (Hermes) 24.1, 5.—6. Pleničar, Krenčič (oba Ilirija) 24.3. — Povprečni čas: 24.05.

Tek na 400 m: 1. Oberšek (Ilirija) 52.8, 2. Skušek (Planina) 53.2, 3. Nabernik (Planina) 53.7, 4. Pleničar (Ilirija) 55, 5. Glonar (Ilirija) 55.3, 6. Kraner (Planina) 55.4. — Povprečni čas: 54.23.

Tek na 800 m: 1. Košir (Planina) 1:57.4, 2. Oberšek (Ilirija) 2:01, 3. Magušar (Ilirija) 2:04.8, 4. Jovan (Planina) 2:08.0, 5. Glonar (Ilirija) 2:08.3, 6. Zupan (Planina) 2:09.3. — Povprečni čas: 2:04.8.

Tek na 1500 m: 1. Košir (Planina) 3:57.6, 2. Oberšek (Ilirija) 4:18.4, 3.—4. Magušar (Ilirija), Srakar (Hermes) 4:19, 5. Kien (Planina) 4:20.2, 6. Glonar (Ilirija) 4:24. — Povprečni čas: 17:51.9.

Tek na 5000 m: 1. Kien (Planina) 16:11.2, 2. Glonar (Ilirija) 16:45, 3. Jan (Ilirija) 17:35.4, 4. Kocutar (Planina) 17:44.2, 5. Stana (Ilirija) 19:18.6, 6. Koritnik (Planina) 19:37. — Povprečni čas: 17:51.9.

Tek na 110 m čez zapreke: 1. Lončarič (Planina) 17.8, 2. Jager (Ilirija) 18.7, 3. Kraner (Planina) 20.2, 4. Lužnik (Planina) 20.6, 5. Merala (Planina) 25. — Povprečni čas: —

Tek na 400 m čez zapreke: 1. Skušek (Planina) 58.8, 2. Kraner (Planina) 1:01.2, 3. Pleničar (Ilirija) 1:01.5, 4. Oberšek (Ilirija) 1:06, 6. Kompare (Planina). Povprečni čas: —

Skok v daljino: 1. Bratož (Planina) 6.30, 2. Nabernik (Planina) 6.28, 3. Lončarič (Planina) 6.27, 4. Bačnik (Planina) 6.17, 5.

Polak (Hermes) 6.10, 6. Smolej (Planina) 5.92. — Povprečna daljina: 6.173.

Skok v višino: 1. Milanović (Ilirija) 1.80, 2.—4. Bratož, Slanina, Čuček (vsi Hermes) 1.70; za 5. in 6. mesto so kandidati Polak (Hermes), Mihelič, Lužnik in Oman (vsi Planina) z 1.65. — Povprečna višina: 1.70.

Skok ob palici: 1. Bratož (Hermes) 3.40, 2.—3. Pribovec (Ilirija), Janež (Planina) 3.30, 4. Šega (Ilirija) 3.20, 5. Gašperšič (Hermes) 3.10, 6. Kisil (Elan) 7.75. — Povprečna višina: 3.158.

Troskok: 1. Nabernik (Planina) 13.14, 2. Smolej (Planina) 12.73, 3. Lončarič (Planina) 12.32, 4. Kraner (Planina) 12.25, 5. Pribovec (Ilirija) 11.95, 6. Šbič (Elan) 11.89. — Povprečna daljina: 12.38.

Met krogla: 1. Zupančič (Ilirija) 12.34, 2. Stepišnik (Ilirija) 12.16, 3. Malič (Hermes) 12.01, 4. Merala (Planina) 11.98, 5. Kosce (Hermes) 11.75, 6. Hlade (Ilirija) 11.61. — Povprečna daljina: 11.975.

Met kopja: 1. Rigler (Planina) 50.79, 2. Kraner (Planina) 49.40, 3. Urbančič (Planina) 44.20, 4. Sodnik (Ilirija) 44.08, 5. Trček (Ilirija) 44.02, 6. Čuček (Elan) 43.15. — Povprečna daljina: 45.273 m.

Met diska: 1. Kajfež (Hermes) 37.87, 2. Dobovšek (Ilirija) 37.54, 3. Stepišnik (Ilirija) 37.37, 4. Kosce (Hermes) 37.35, 5. Slamič (Ilirija) 36.66, 6. Lužnik (Planina) 36.60. — Povprečna daljina: 37.20.

Met kladiva: 1. Stepišnik (Ilirija) 52.35, 2. Zupančič (Ilirija) 41.68, 3. Hlade (Ilirija) 38.95, 4. Skaza (Ilirija) 36.21, 5. Bačnik (Planina) 35.20, 6. Jeglič (Planina) 34. — Povprečna daljina: 39.73.

Stafeta 4x100: 1. Planina 45.1, 2.—3. Planina II, Ilirija I. 46.0, 4. Hermes 46.3, 5. Planina III. 46.4, 6. Ilirija II. — Povprečni čas: —

Stafeta 4x400: 1. Planina I. 3:91.1, 2. Ilirija I. 3:41, 3. Planina II. 3:52, 4. Planina III. 3:54, 5. Ilirija II. 3:54.2, 6. Ilirija III. 4:04.8. — Povprečni čas: 3:51.25.

Ko bi ocenili na podlagi gornje tabele uspehe posameznih klubov s prvenstveno oceno, bi dobili naslednje rezultate:

V tekih s stafetami vodi Planina s 136 pred Ilirijo s 85 in Hermesom s 28 točkami. V skokih je razmerje med Planino, Her-

mesom, Ilirijo in Elanom 43.75; 22.75; 15.5; 2.

V metih vodi Ilirija s 46 pred Planino z 22, Hermesom 15 in Elanom z 1 točko.

V skupni oceni je prva Planina z 201.75 točke, druga Ilirija 119.5, tretji Hermes 59.75 in četrti Elan s 3 točkami.

„Gazzetta dello Sport“ o naših atletih

Italijanski sportni dnevnik »Gazzetta dello Sport« prinaša o obeh prireditvah v Milanu in Rimu, na katerih so sodelovali naši lahkootletci in plavalci, daljša poročila. V njih se dotika tudi uspehov Slovencev in pravi med drugim za Koširja in Stepišnika približno naslednje:

Tako Lanzi kakor Dorascenzi sta bila našim gledalcem znana: ni bil pa znan Košir, ki se je do 800 m zadržal na koncu dolge vrste tekavcev. Nato pa je potegnil krepko in pokazal odlične sposobnosti odpora in hitrosti. Je močan atlet, ki bo dober srednjeproglaš, ker ga dičijo velike rezerve sil. Vendar pa mora zboljšati ritem svojega tekovanja, da bo mogoč koristnejše izrabiti svoj končni sprint.

V metu kladiva je zapustil dober učinek Taddia, med tem ko se za Stepišnika zdi, da je bil nerazpoložen, ima pa fizično konstitucijo za velikega metalca. Borba med Taddiem in Stepišnikom bo kmalu izpolnila korak naprej v prvenstvu te discipline. Smo na dobri poti.

O nastopu plavalcev v kimu čitamo med drugim:

Najboljši rezultati so bili doseženi na 1.500 in 400 m in v obeh tekmovalnih je zmagal ljubljancin žilek skoraj brez borbe. Edin nevarni tekmeč mu je bil njegov klubski tovariš Močan, ker je med tekmovaljem Signori postal nenadoma nerazpoložen. Zaslužni upoštevano dejstvo, da so ljubljanci še v treningu in da bodo

svoje čase še izboljšali. Lepa je bila borba med Angelijem in Pelhanom na 100 m hrbtno, med tem ko so ostale vzbudile manj zanimanja.

Nogometne tekme v Nemčiji

Za nogometno prvenstvo Spodnještarskega okrožja so se nadaljevale v nedeljo tekme v Celju in Kapfenbergu. V Celju je gostoval graški Sportklub in v izredno borbeni ter napeti tekmi podlegel Celjanom 4 : 3 (2 : 2). Slabšo srečo je imel mariborski Rapid v Kapfenbergu. Podlegel je domačinom 3 : 1 (1 : 0).

V tekmovalstvu za Tschammerjev pokal so v nedeljo odigrali še četrto zaključno kolo. Presenetljivo visoko zmago je dosegla dunajska Admira, ki je premagala Stuttgarter Kickers 5 : 0 (4 : 0). Zato so pa Dunajčani doživeli neprijetno presenečenje v tekmi drugega njihovega zastopnika, kjer je Austria podlegla moštvu Schalke 4 : 1.

V prvenstvu Ostmarke je v nedeljo premagal dunajski Rapid FAC 4 : 2, in Wacker dunajski Sportklub 3 : 0.

V nekaj vrstah

Mednarodna kolesarska zveza v Berlinu je priznala dva nova svetovna rekorda, ki sta bila nedavno dosežena v Kopenhagnu. Na dvosedeznem kolesu je Willy Falck Hansen prevozil 1.000 m v času 1:05. Na 500 m pri stoječem startu pa je dvojica Nielsen - Disting prevozila 500 m v 34.4 sekunde.

600 atletov se je udeležilo mednarodne prireditve, ki se je vršila na stadionu v Oslu. Poleg domačinov so nastopili tudi Nemci in Norvežani. Doseženo je bilo nekaj prav odličnih uspehov. Uveljavil se je nemški Olimpijec Wölke, ki je vrgel kroglo 15.06 m. V metu diska pa je zmagal Wotapek s 45.30 m.

Koncert Dopolavora v tovarni Saturnus

Ljubljana, 24. septembra.

Zvesti dani besedi na prvem koncertu v Tobačni tovarni, ki je žel vsetranski uspeh, da bodo take prireditve sledile še v drugih tovarniških ustanovah, so predstavniki Dopolavora priredili v ponedeljek že svoj drugi delavski koncert. V nedeljo pa je Dopolavoro v dvorani na Taboru priredil tudi prvo kino predstavo za delavstvo. Postrano dvorano je napolnilo kar 350 delavcev, ki so z veseljem prihiteli na brezplačno razvedrilo. Prireditelji so predvajali film italijanskega izvora »Caro ideale«. Sledile bodo še nadaljnje kino predstave.

V ponedeljek ob 16. pa je kakor rečeno Dopolavoro priredil koncert za delavce tovarne »Saturnus«. V prostorni tovarniški dvorani ditografije so se zbrali ravnatelj tovarne, vsi nameščenci, delavke in delavci. Koncert je izvajala godba »Zarjet«. Na programu so bili izbrani komadi italijanskih in slovenskih skladateljev, med njimi tudi »Cavalleria Rusticana«. Med vsakim odmorom so poslušalci godbo nagradili z živahnim ploskanjem.

Med glavnim odmorom se je obrnil na zbrano delavstvo inspektor Dopolavora, ki je sporočil pozdrave Eksc. Visokega Komisarja in poveljnika Dopolavora dr. Gattija. Njegove besede so prisotni nagradili z vzklikanjem, nakar je predstavnik organizacije orisal pomen in namen Dopolavora za delavce. Tudi njegova izvajanja so bila sprejeta z živahnim ploskanjem, nakar je povzela besedo ženska predstavnica Dopolavora je kratko orisala stremeljenje in delo organizacije in njen izjemen pomen za ženo, še posebej pa za ženo delavko. Na koncu je govorila zagotovila, da bo vsaki delavki, ki se bo kot sestra ali prijateljica začela v stiski k njej, v vsakem oziru pomagala. Prisotne delavke so njene besede nagradile z navdušenim ploskanjem.

Po zaključnih govorih je godba odigrala še ostali del programa, ki so mu zbrani sledili z največjo pozornostjo. Končno so se delavci zahvalili prirediteljem za prijetno razvedrilo in izkazano pozornost. Uspehi koncerta je bil zaključen s sviranjem držarne himne.

Dopolavoro ima na sporedu še dolgo vrsto prireditev, ki se bodo druga za drugo vrstile po naših tovarnah in drugod.

ŠAČ

Zmagovalec v Monakovem Stoltzu

Aljehin si deli z Lundinom naslednji mesti

Monakovski turnir, ki je po dolgem času spet združil v šahovski areni večje število evropskih šahovskih mojstrov, je kon-

čan. Po poročilu, ki nam je na razpolago o zadnjem kolu, so potekle odločilne igre takole:

Stoltz je imel za nasprotnika češkega mojstra Opočenskiga, ki je proti švedskemu mojstru zaigral precej riskantno in zagrešil pri tem veliko napako. Moral se je takoj udati. Svetovni mojster Aljehin je skušal v partiji, ki je trajala skoraj 10 ur, proti Poljaku Mrossu zmagati v končni krajici z enim kmetom več. Vztrajnost nasprotnika mu je pa preprečila njegov načrt in moral se je zadovoljiti samo s pol točke. Bogoljubov je premagal Lundina, Richter pa Hrvata Rabarja. Senzacija je bila tudi igra med Švicarjem Leepinom in Slovkom Rohačkom. Leepin je namreč zadnji hip dosegel svojo edino zmago v tem turnirju. Neodločene so ostale partije med Nielsenom in Kieningerjem, Cortleverjem in Rethyjem ter Fusterjem in Poltysom.

V končni oceni je tako z 12 točkami zmagal Šved Stoltz, kar je nedvomno glede na sodelovanje Aljehina precej presenečljivo. Njegova zmaga je zaslužena in očitvidi pravijo, da je med vsemi igralci imel najboljšo živce. Največja moč njegove igre je v kombinacijah; običajno odvarja zelo mirno, v srednjem delu igre pa nato zasnuje dalekosežne napade.

Na drugo in tretje mesto se je z Lundinom uvrstil svetovni mojster Aljehin. Pokazal je nekaj genialnih kombinatoričnih zamislov, za zmago je bil pa veliko preveč negotov v svojih razpoloženjih. Uspeh Lundina je velik. Svoje igre gradi zelo previdno in šele ko si ustvari vse pogoje, se loti odločilnega napada. Neenakomerno formo je pokazal Bogoljubov in zaradi tega ni mogel priti v poštev za prvo mesto.

Končno stanje je naslednje: Stoltz 12, dr. Aljehin, Lundin 10 in pol, Bogoljubov 9 in pol, Nielsen, Richter 9, Foltys 8, Rethy 7 in pol, Rabar, Kieninger 7, Fuster 6 in pol, Mross 6, Opočenski 5 in pol, Rohaček, Cortlever 4 in pol in Leepin 3 točke.

Beležnica

KOLENDAR

Danes: Sreda, 24. septembra: Marija, rešiteljica ujetnikov

DANASNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Vojna s Sovjeti

Kino Sloga: Zaprt

Kino Union: Studentka kemije

Veseli teater ob 19. v Delavski zbornici

Razstava slik L. Perka v galeriji Obesnel

Gospodstveni cesti, odprta od 9. do 12. in od 15. do 18.

Koncert pianistke g. prof. Osterc-Valljalo

in prof. Silve Hrašovec na dveh klavirjih ob 19.30 v mali Filharmonični dvorani.

DEZURNE LEKARNE

Danes: Dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6, Hočevar, Celovška cesta 62, Gartner, Moste, Zaloška cesta 47.

Davčni dohodki Nemčije

Državni tajnik v nemškem finančnem ministrstvu Fritz Reinhardt je objavil razpravo o finančnem položaju Nemčije med vojno in o možnostih, ki se kažejo za razvoj po vojni. V svoji razpravi navaja zanimive številke o razvoju dohodkov nemške države iz vsakovrstnih davčnih virov. Davki so se v Nemčiji razvijali takole:

V računskem letu 1932 je Nemčija pobrala na davkih 6.6 milijarde mark, naslednje leto 6.8, leta 1936 pa so dohodki že dosegli 11.5 milijarde mark. V l. 1939. so znašali dohodki od davkov že 23.5 in leta 1940. že 27.5 milijard mark. Reinhardt računa, da bodo davčni dohodki letos pressegli 30 milijard, pri čemer ni upoštevana na novo uvedena vojna določila.

Od teh dohodkov, ki se jim pridružijo še drugi državni dohodki v iznosu kakih 7 milijard mark, izda Nemčija okroglo 20 milijard Rm. za nevojne namene. Za podporo družinam, katerih pripadniki služijo v vojski, je izdala v tekočem letu okrog 5 milijard mark.

PRETRESLJIVO

— Kaj pišejo novega časopisi?
— Da, nekaj strašnega. V Gvadalupeanu o doživeli strahoviti potresi.
— In kako se je mesto imenovalo pred potresom?

Malo italijanščine za vsak dan

Po mestu. In città.

Scusaté! Quale è, per favore, la strada per andare a X. — oprostite, katera je, prosim, cesta za v X.? E' questo la via N. — ali je to N. ulica? Potete dirmi se questa via conduce a N. — mi morete povedati, če vodi ta ulica do N.? Non è per qui che si va per N. — ali se ne gre tod v N.? Dove conduce questa strada — kam vodi ta cesta? Si va qui per N. — ali se gre tod v N.? Ngn sono sulla strada di N. — ali nisem na cesti za v N.? Sì, ma è lontano da qui — da, toda je daleč od tod. Si è sulla strada giusta — na pravi cesti ste. Si è uscito dalla giusta via — krenili ste s prave ulice. In che direzione bisogna che io vada — v kateri smeri naj grem? Andate sempre dritto — idite skozi naravnost. Troverete un vicolo a sinistra — našli boste na levi uličico. Segue questo vicolo, esso vi condurrà alla strada maestra — pojdite po tej uličici, povedla vas bo do glavne ceste. Non potete sbagliare di strada — ne morete zgrešiti ceste. Quanto può esservi da qui — koliko bo neki od tod? Un chilometro o presso a poco — en kilometer ali kaj takega. Quasi un chilometro — skoraj

en kilometer. Può esservi un chilometro, non c'è più d'un chilometro, non c'è che un chilometro — utegne biti kakšen kilometer, ni več kakor kakšen kilometer, samo en kilometer je.

Conoscete bene la città — ali dobro poznate mesto? La capitale — glavno mesto. Sono passati i tempi, quando Lubiana era un »lúngo villaggio«, come si diceva scherzando — minili so časi, ko je bila Ljubljana »dolga vas«, kakor se je reklo v šali. Questo è un quartiere signorile — to je imeniten (= gosposki) okraj. I sobborghi (edn. il sobborgo) sono molto più tristi — predmestja so mnogo bolj žalostna. Dove sono le porte antiche — kje so starinska (mestna) vrata? Si vede ancora il muro (la muraglia) — vidi se še zid (obzidje, zidovje). Il castello — grad.

Come si chiama questa via (strada) — kako se imenuje ta ulica (cesta)? Dovrei incontrarlo nella via (strada) — moral bi ga srečati na ulici (cesti). E' una via molto frequentata — zelo živahna (= obljudena)

Orjaški podmorski predori na Japonskem

Predori na zvežejo glavne japonske otoke med seboj in nato še z azijsko kopno zemljo

Agencija »La Correspondence« doznava nekaj zanimivih podrobnosti o japonskih prizadevanjih za združitev japonskega otočja z veliko azijsko kopno zemljo po orjaškem predoru, za katerega so bili pripravljeni načrti že pred več leti.

Trije glavni japonski otoki so: Kiu-siu, Hondo in Okajido. Ti otoki so ločeni med seboj le po zelo ozkih morskih prelivih. Od suhe zemlje pa jih loči velik zaliv proti Koreji, ki je od japonsko-ruske vojne dalje tudi v japonskih rokah. Navedeno otočje se razteza od severa proti jugu na razdaljo več kot 2000 km in je prepleteno z gostim železniškim omrežjem, katerega razmah od otoka do otoka pa otežujejo tesne ozine, ki predstavljajo resno oviro za promet. Zato je japonsko železniško ministrstvo že dolgo proučevalo gradnjo podmorskih predorov, ki naj bi vezali otoke med seboj, kajti gradnja mostov med najbližjimi obalami otokov bi danes veljala več kot vrtnanje predorov, razen tega pa divjajo v bližini japonskega otočja hudi viharji, ki bi pomenili stalno nevarnost za še tako trdne mostove. Tudi geologi, ki so dobro proučili teren, so priporočali gradnjo predorov namesto mostov.

Tako so se po načrtih železniškega ministrstva že leta 1936 pričela prva dela za izgradnjo tunela med otokoma Kiu-siu in Hondo. Izbrana je bila v ta namen najožja sporna točka na obeh otokih, vendar je bilo za začetek in prvo preizkušnjo odločeno, naj se zgradi najprej samo ožek predor za osebni promet, v katerem naj bi bilo prostora samo za hojo dveh oseb, druga vstrice druge. Toda japonski inženjerji so se tudi pri izvedbi teh načrtov znebili pred velikimi težavami zaradi naglih morskih tokov na izbrani ožini ter zaradi viharjev. Po dolgih preizkuševanjih in proučevanjih so se zato začela prava dela na vrtnanju predorov šele pred dvema letoma in sicer istočasno z obeh otkov. Stik med delavstvom pod morsko gladino ter morsko gladino in suho zemljo so vzdrževala posebna dvigala za dviganje oseb in gradiva. Ta dvigala so morala premagova-

ti precejšnje višine, tudi do 100 metrov. Navzlic vsem težavam pa je bil preizkusni predor po dveh letih zgrajen po prvotnih načrtih. Pred kratkom je ministrstvo izvršilo pregled izvršenega dela in so vsi strokovnjaki izrazili svoje priznanje za izvršeno delo.

Preizkusni predor za osebni promet je dolg 6 km, vendar so dosegli stroški za njegovo izgradnjo ogromne vsote. Japonski inženjerji pa so se odločili najprej za to preizkušnjo v malem, da bi ugotovili možnost večje konstrukcije za železniški promet, kajti v podobnih meteoroloških in hidrografskih okoliščinah ni bil ddslej še nikjer zgrajen podmorski predor. Čeprav ni mogoče njegove dolžine niti od daleč primerjati na primer s simplonskim predorom, a tudi ne z znanim podvodnim predorom pri New Yorku, ki je bil otvoren leta 1924 in ki je dolg skoraj 30 km, predstavlja sijajen uspeh japonske tehnike.

Po tem prvem uspehu so sedaj na Japonskem pričeli, da bo mogoče v kratkem uresničiti tudi vse nadaljnje načrte za izgradnjo podmorskih predorov ne le med posameznimi japonskimi otoki, temveč tudi med njimi in azijsko celino, med njimi in polotokoma Korejo. Japonska prizadevanja za takšno zvezo z azijsko celino so povsem razumljiva, kajti na Koreji imajo Japonci bogate rudnike in tudi svojo glavno žitnico.

Predor pod Korejsko otočje naj bi bil po izdelanih načrtih speljan najprej do otoka Cuš, od koder bi šel na Fusan, kjer bi našel stično točko z železnico proti Mukdenu. Prvi del predora bi bil dolg okoli 150 km, drugi, krajši del pa okoli 100 km. Istočasno so bili sedaj izdelani načrti tudi za podmorski predor med otokoma Hondo in Okajido pod Čugarsko otočje. Tu so vremenske razmere boljše kakor v ožini med otokoma Kiu-siu in Hondo. Toda razdalja je tu mnogo večja. S temi svojimi deli hoče Japonci poleg drugega svetlo dokazati, da tudi v najmodernejši tehniki prav nič ne zaostajajo za drugimi civiliziranimi narodi sveta.

klarje nagovarjal, da se izsele drugam, kakor tudi za steklarje same, ki bi se dali pregovoriti. Tudi v 17. stoletju je republika sv. Marka dovolila podobno izjemo za steklarja Verzellinija, ki je odšel v Anglijo in tam izdeloval steklene čaše, toda kasneje se to ni zgodilo več. Sedaj je v tretje, da je beneški steklarjem prav izjemoma dovoljeno, da gredo v inozemstvo, to pot v zavezniško Nemčijo.

Stalen napredek v proizvodnji železnega krčca

Ze prvi pogled na zadevne številke proizvodnje železnega krčca v Italiji od leta 1922 do danes pove, kakor ugotavlja agencija Agit, da so vztrajni napori vlade doveli do velikega in važnega napredka. Leta 1922 je bilo proizvedenega 486.000 ton železnega krčca. Proizvodnja se je nato od leta do leta večala in je dosegla v letu 1936 do 1937 povprečno 632.004 tone na leto. V naslednjem letu 1937 do 1938 se je spet dvignila za znatno količino. Povprečje za to dobo znaša 708.204 tone na leto. Še hitreje se je količina proizvedenega krčca dvigala v naslednjih letih in je dosegla leta 1936 že 865.254 ton v slededih letih 1937 in 1938 pa že preko 900.000 ton. Čeprav še niso znane številke za leto 1940, izraža Agit prepričanje, da je produkcija v tem letu preokorčila milijon ton.

Gradnja vodovodov v Italiji

Od leta 1928 do 1. julija 1940 je bilo zgrajenih v Italiji po navedbah Agita 759 vodovodov. Za 669 vodovodov je prispevala svojo pomoč država, a 90 so jih zgradili s pomočjo ugodnih posojil. Vsi ti vodovodi skupno dajejo 1312 litrov vode na sekundo in znaša dolžina vodnih cevi 2450 kilometrov. Zgrajeni vodovodi služijo 736 tisoč 439 prebivalcem.

Razveljavljanje sovjetskih porok v Besarabiji

Rumunski metropolit Eifrem, novi cerkveni poglavar za Besarabijo, je izdal odlok, po katerem rumunska pravoslavna cerkev ne priznava porok, ki so bile v Besarabiji sklenjene po njeni priključitvi k Rusiji. Svoj odlok utemeljuje s tem, da so se pod rusko oblastjo mogli sklepati zakoni z največjo lahkomišelnostjo, ker boljševiške oblasti niso preiskovale ali so dani vsi pogoji za zakonsko zvezo ali ne. Zadoštevajo je za poroko takša tih rubljev in enaka takša je zadostovala tudi za razporoko.

Zato zahteva metropolit, da se morajo vsi zakoni, ki naj bodo veljavni tudi v Rumuniji, vnovič skleniti po predpisih rumunske pravoslavne cerkve. Prav tako so neveljavne tudi vse ločitve onih zakonov, ki so bili sklenjeni pred priključitvijo Besarabije k Sovjetski Rusiji. Kdor pa se je poročil šele po priključitvi in se že tudi ločil, preden je prišla Besarabija k Rumuniji, ostane ločitev v veljavi.

Nepoboljšljive Parižanke

Da bi odpomogel pomanjkanju svilenih nogavic, se je neki slikar na Montmartru v Parizu domislil, da bi pokrenil novo modo

Alessi: „Katarina Medicejska“

Iz pogovora z nosiljco naslovne vloge go. Marijo Vero

Po enosezonskem bolezenskem dopustu, za časa katerega smo pogrešali našo odlično igralko na dramskem odru, jo bomo videli v osrednji vlogi v delu doboznega italijanskega dramatika Rina Alessija. Z njegovo igrjo »Katarina Medicejska« bo otvorila Drama v soboto, 27. t. m., svojeto letošnje sezono.

Kaj pomeni umetnica, kakršna je Marija Vera, za naše gledališče, ve vsak, kdor zasleduje pot naše Drame in pozna številne like, ki jih je vtisnila v letih svojega plodnega delovanja. Hebblovo Judito, Schillerjevo Elizabeto Anglesko, veliko Ibsenovih in Shakespearovih ženskih likov, da ne omenjam niza iger modernejših dramatikov, med katerimi je pripomogla k popolnemu uspehu zlasti materi »Žene na Niskavouri«; ki predstavlja do danes zadnji veliki uspeh Marije Vere.

Odnos, ki ga ima igralka do osebnosti, ki jo predstavlja na odru, utegne biti za gledalca, ki bo videl stvaritev, prav zanimiv. O svoji vlogi Katarine v Alessijevi konceptiji mi je povedala ga. Marija Vera:

»Pri osebnosti, kakršna je Katarina, o kateri so zgodovinska mnenja ponekod v največjem nasprotju, je za dramatika velika nevarnost, da je v trivialnosti. Toda Alessijeva Katarina je vloga, ki je pisana tako, da v njej ni niti enega mesta, ki bi se

Italijanski ekspedicijski zbor v Rusiji

Italijanska vojaška zdravstvena služba se stavlja na raspolago tudi prebivalstvu zasedenih krajev

Velikanske kolone ruskih ujetnikov na poti v taborišča

nogavic — brez nogavic. Ta njegova zamisel je že doživela uspeh. Kakšna je iznajdba tega duhoviteža? Parižanke naj si preproskajo noge z loščilom enake barve, kakršne so bile prej svilene nogavice. Poročajo, da je mogoče že sedaj opaziti po ulicah Pariza veliko število žen, ki »nosijo« take »nogavice«.

Osnovni motiv njenega življenja je bil živeti le za eno veliko dejanje in za eno veliko ljubezen. Kdor more reči o sebi, da se mu je posrečilo doseči ta cilj, more reči, da je ljubljene usode in da je rojen pod srečno zvezdo.

Razumljivo je, da človek takega formata ne išče sveta samo pri svojih ministrstvih in kancelarijah, temveč tiplje s svojim čutom v višine in globine stvarstva in zaide nebešte in nevede v metafiziko. Katarina je bila kot vsa ta neobrazovana žena doma tako v matematiki kakor v literaturi, talco v jeziki kakor v umetnosti. Tisti, ki veliko ve, pa kaj kmalu spozna ozke meje človeškega znanja in spoznanja in se trudi predreči steno, ki zadržuje našo spoznanje velikih ugank bitja in živja. Zato se ne smemo čuditi, da je imela Katarina, kakor marsikdo drug državnik in vladar, svojega osebnega svetovalca, astrologa Ruggierija, s katerim je razglabljala usodna vprašanja.

Francija je prešla od Katarininega roka, Španskega kralja Filipa II. vsak dan nevarnost, da se je pod kakšno kodi politično pretvezo polasti, ker notranje stanje Francije je bilo sprito verskih sporov med katvinci in katolički takšno, da jo je spravilo na rob propada. Da ni dokazala Katarina modrosti in zmožnosti državnika in vladarja kot ženska suverenosti svojega duha in pameti, bi ne bila nikoli našla prestola sara Marii IX.

Izredna železniška nesreča

O nenavadni železniški nesreči poročajo iz Bukareste: Ko je vozil iz Temesvara prihajajoči osebni vlak na postajo Pitesti, je opazil strojevodja, da je zavozil na nepravilni tir. Boječ se trčenja s kakim drugim vlakom ali vsaj s kakim vagonom, je na vso moč zavril. Ker so zavore na zadnjih vozovih učinkovale močnejše od onih na prvih, se je vlak pretrgal na dva dela. Pri tem so bile tri osebe ubite, ena pa težko ranjena.

dam ujeti. Ta čas, ko bi se jaz mudil v ladji, bi jo vi z demantom popihali. Kaj me smatrate za takega tepca?

Kapitan je stal za nama. Seveda ni razumel niti besedice iz najinega pogovora, pač pa je iz Manzanovega glasu spoznal, da noče izpolniti povelja. Zato ga je udaril in brenil po stopnicah dol.

— Zapomni si dobro, — mi je dejal, — da nista tu zato, da bi se pomenkovala. Kar hitro na delo. Pridružite se temu možu in pomagajte mu valiti balo bombaža.

Ubogal sem brez godrnjanja in ta postušnost mi je takoj pridobila kapitanovo zaupanje.

Kako neumen je bil Manzana. Da bi le ne obrnil pozornosti policije nase in name, sem pomislil.

XIV.

Moje prvo srečanje na angleških tleh

Iz razgovora z nekaterimi mornarji, ki so bili Angleži kakor jaz, sem zvedel, da odpluje »Good Star« iz Havra naravnost v London.

To se je povsem ujemalo z mojo željo. Vendar sem pa v skrbih pričakoval trenutka, ko bodo odvezane vrvi, s katerimi je bila privezana »Good Star« k obali. Pridno sem delal na krovu, od okder sem se večkrat v strahu ozrl na obalo.

Tam bi se bil lahko pojavil moj sovražnik v osebi detektiva ali policijskega agenta.

Naraščanje židovskega vpliva v Egiptu

Ugledna italijanska revija za rasno začetno »La Difesa della Raza« objavlja v svoji zadnji številki nekaj zanimivih podatkov o naraščanju židovskega vpliva v Egiptu. Medtem ko je bilo leta 1900 v Egiptu samo 25.000 oseb židovskega pokolenja, jih je bilo leta 1927 že nad 63.000, a leta 1934 celo 72.000, pri čemer pa so se upoštevali samo židje po veri.

Čeprav je to število v primeri s 16 milijoni egiptovskega prebivalstva sorazmerno majhno, pa je znano, da so si židje pridobili v Egiptu ogromen vpliv na vseh področjih javnega in zasebnega življenja. Ugotoviti je treba, da so časopisi, kinematograf in radio v glavnem odvisni od njih, bodisi posredno, bodisi neposredno. Proti koncu preteklega stoletja so pridobili prevladujoč vpliv tudi na banke v državi, odkar je angleški židovski milijonar ustanovil egiptsko Narodno banko. Znano je tudi,

da so židje v Egiptu dosegli večkrat tudi ministrske položaje. V diplomatskem zboru Egipta prevladujejo židje.

Za presojo ogromnega židovskega vpliva v Egiptu je treba končno vedeti, da so skoraj vsi evropski listi v Egiptu v židovskih rokah. Tako so štirje izmed šestih francoskih listov njihova last, izmed štirih angleških pa kar trije, medtem ko sta oba francoska lista v Port Saidu v njihovih rokah. Zato se ne smemo čuditi, ako je egiptovskim židom leta 1933 uspelo organizirati bojkot nemškega blaga. Na čelu tega pokreta je bil tedaj kairski žid Leone Castro, advokat, predsednik »Zveze za uničenje antisemitizma«.

Danes je Egipt vojno področje in tamkajšnji židje uporabljajo umevno ves svoj vpliv za podpihovanje nasprotstva proti veliclam osi.

Otvoritev dunajskega velesejma

V dvorani velike Koncertne hiše na Dunaju je bil v nedeljo dopoldne otvoren jenski dunajski velesejem. Slavnostno odprtje so uveli dunajski simfoniki, ki so pod vodstvom dirigenta Weissbacha igrali »Slavnostno uverturo« Rich. Straussa. Nato je vodja velesejma pozdravil številne goste, med katerimi so bili tudi diplomatski zastopniki vseh držav, ki na velesejmu razstavljajo, ter zastopniki stranke in vojske.

Sledil je referat o motorizaciji Nemčije pred svetovno vojno in po njej ter o današnjih ogromnih količinah motornih vozil, ki jih uporabljata vojska in gospodarstvo. Referat se je nanašal zlasti tudi na posebno razstavo dunajskega velesejma, ki nudi popoln pregled v razvoj in stanje plinskih generatorjev. Plinski generatorji so dosegli že tako veliko stopnjo, da je za nje mogoče uporabljati les, ogelje in soto.

Dunajski državni namestnik Baldur von Schirach je opozoril na sedanjo visoko dobo tehnike in na vse njene sodelavce, ki prispevajo k motorizaciji Nemčije. Njegov govor je izzvenel v ugotovitve, da letošnji

dunajski jesenski velesejem kaže vsem gostom veliko storitveno silo nemške industrije in nemške obrti. Ob koncu je Baldur von Schirach otvoril letošnje razstave dunajskega velesejma.

Beneški steklarji v Nemčiji

Italijanski listi poročajo, da bo te dni odpotovalo v Nemčijo 50 znanih beneških steklarjev (iz kraja Murano pri Benetkah), ki bodo v prijateljski državi prvič razkrili tajnosti svoje priznane umetnosti. Stokletna tradicija je namreč beneški steklarjem prepovedovala, da bi komurkoli razkrivali tajnosti svoje umetnosti ali se podajali v tuje kraje in tam nadaljevali z delom, ki so ga vedno smatrali kot posebno dragoceno dediščino svojih pradedov.

Edinole francoski poslanik v Benetkah v dobi ministra Colberta in pod vladjo Ludvika XIV. je uspel pridobiti beneško republiko, da je odposlala tri beneške steklarje v Fontainebleau. V ta namen pa je morala tedaj beneška republika izjemoma spremeniti stroge določbe, ki so določale hude kazni za onega, ki bi beneške ste-

— Če se ne motim, je močan ... Navzlic vsem pomislekom bi ga morda lahko porabili za prenašanje premoga in kurjenje kotlov. Velja, sprejem ga — pod istimi pogoji kakor vas, toda povejte mu, da ga izkrcam v Havru, če ne bo izpolnjeval mojih povelj.

Povedal sem to Manzani, ki je bil ves presenečen. — Kaj, vi ste me udinjali na to ladjo, ne da bi me vprašali.

— Dragi moj, — sem odgovoril, — za razmišljanje ni bilo časa. Sicer bi vam pa svetoval sprejeti to službo pod vsakim pogojem. Ne pozabite, v kakšnem položaju sva. Policija je nama za petami. Čim prej morava izginiti iz tega mesta ali pa morava najti lažji in krajši izhod iz kočljivega položaja kakor je ta.

Moj pajdaš ni odgovoril. Mojih argumentov ni bilo lahko ovreči, toda Manzana je bil pač len in jezila ga je že misel, da bo moral delati, kar se mu menda še nikoli ni pripetilo.

V duhu sem že videl njegov kisl obraz, so mu bo kapitan ukazal nositi premog ali umivati krov. Ta preizkušnja bo trda, na drugi strani pa bo za mojega pajdaša dobra šola.

Nisem vedel, kam pluje »Good Star«. Vedel sem samo, da se ustavi v Havru, odkoder odpluje v neko angleško pristanišče.

Ladja bi bila morala odpluti iz Rouena, čim bi nastopila plima, torej ob dveh popoldne. Ura je bila pa šele deset in izključeno je bilo, da bi bil prišel v pristanišče redar obiskat naju. »Good Star« je

bila kot trgovska ladja oproščena policijskih formalnosti, katerim so podvržene vse ladje, ki prevažajo potnike, toda po dogodku v hotelu »Albion« je bilo možno, da je rouenski policijski ravnatelj odredil pregled vseh ladij, pripravljenih k odhodu iz Rouena.

Zato sem prosil kapitana, da bi mogel takoj nastopiti svojo službo. Kapitan je privolil v to.

— Pojdite, — je dejal.

In predstavil naju je svojemu pomočniku, debeluhastemu možu, enako širokemu kakor visokemu. Ta mož, Cowardly po imenu, je nama takoj odkazal službena mesta.

— Tu, — je dejal meni in mi dodelil službo na krovu.

Potem je pa prijel za roko Manzano in ga potisnil k vhodu v medkrov, kamor so vodile lesene stopnice. Moj pajdaš je nepremično obstal, ker ni vedel, kaj naj stori. Tedaj mi je Cowardly zaklical osorno:

— Marš doli!

Stopil sem k Cowardlyju in mu dejal:

— Moj tovariš ne razume angleščine.

Manzani sem prevedel povelje:

— Pravi, da pojdite doli!

— Kam? — je vprašal Manzana.

— V medkrov, seveda.

— A vi?

— Jaz ostane do novega povelja tu na krovu.

— Ah, to pa že ne bo šlo. Na to ne pristanem.

Ta igra je dobro zamišljena, toda jaz se na to ne

PROKLETSTVO

DEMANTA

Roman

— Kaj pa znate?
— Oh, marsikaj!
In kapitan mi je zastavil nekaj strokovnih vprašanj, nanašajočih se na pristaniško delo. Odgovoril sem mu na vse trdilo, na kar me je še vprašal:
— Upam, da znate tudi malo kuhati?
— Gotovo, kapitan, — sem odgovoril.
— Dobro. In kakšne so vaše zahteve?
— No, tri funte tedensko mislim, da bi ne bilo preveč.

— Plačam vam dva funta, niti šilinga več. Mojo ponudbo lahko sprejmete ali pa odklonite. Moram vas opozoriti, da vas sprejemam samo za eno vožnjo. Čim prispem na cilj in iztovorim bombaž, vas ne bom več potreboval. Sprejemate?

— Sprejemam, kapitan, toda pod enim pogojem.

— Pod katerim?

— Da sprejmete tudi mojega prijatelja.

In pokazal sem na Manzano, stoječega blizu naju.

Kapitan se je ozrl na mojega pajdaša. Namršnil je obrvi in odgovoril:

— Vaš prijatelj ima ostudno glavo. To gotovo ni Anglež, ta tič.

— Ne, kapitan.